

יצחק שטואל רגיון ד"ה ואתנה בריתי ביני וביניך

הברית שכרתו מששת ימי בראשית עט כל בני אדט להשרות שכינתי ביניהם ולהנחילם כל טוב, עתה אקים את בריתי זאת בך לבד ולא בשאר אומות, ובסמוך (פסוקים ז' ח') פרש יותר מה הוא ענין הברית הזאת.
ד' ד"ה אני הנה בריתי אתך
אני כבר כרתי ברית אתך במראה בלן הבתרים (ט"ו י"ח) ועתה אני מוסיף עליך... ועל כן אשנה סמך לרסוז על זה, אבל בריתי שאטרתי למעלה (ב') "ואתנה בריתי ביני וביניך" שרוטז על ברית עולם של מעשה בראשית, את בריתי זאת אקים ביני וביניך וכו' "להיות לך לאלוקים" עד "והייתי להם לאלוקים".

שדל ד"ה

ואתנה בריתי ביני וביניך
אין הכונה שאהיו אני נקשר עמך לשמור הנסחת, ואתה נקשר עמי לשמור מצוותי, וכמו שפרש אחר כך (ד') "אני הנה בריתי אתך", (ט) "ואתה את בריתי תשמור".
כי הנה מצאנו אחר כך (פסוק ז') "והקימותי את בריתי בני וביניך ובין זרעך אחריך... "להיות לך לאלוקים", שאיננו אלא הנסחה מצדו ית', לא גם מצד אברהם. מלבד, כי לפי זה - "ברית" היה לו לאמר, לא בריתי, אלא "ואתנה בריתי" - קשר אהבה יהיה ביני לביניך. ומליצת "ביני וביניך" אינה אלא כמליצת "אתך", וכן בפסוק ז'.

מלביט ד"ה ואתנה בריתי ביני וביניך

שבברית הראשון על מחבת הארץ (פרק ט"ו) "ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית" והיה הברית רק מצד הזנות, לא מצד אברהם, אבל הברית הזאת תהיה ביני וביניך, בענין שיחול החיוב על שני הצדדים הכורתיים ברית, כי גט אברהם התחייב להיות שותף לה' במעשה בראשית להשלים את הבריאה ולתקנה, וראשית התקון יתחיל בעולמו הקטן - שהוא גופו.

א (1) אלו מן הבריות המוזכרות בפסוקים שהובאו לעיל (ב-ט) הן מסוגו של ב' ו' י"ח, שלדעת קאסוטו "אינן התחייבויות דו-צדדיות, אלא הנסחה אלוקית לסובת האדם", ואלו מהן הן מן הסוג השני של התחייבויות הדדיות - לדעת הפרשנים הנ"ל?

א (2) לדעת שד"ל מוכיח פסוק ז' את נכונות פרושו לפ' ב'. מהי ההוכחה?

א (3) לדברי שד"ל "לפי זה היה לו לומר "ברית" ולא "בריתי"

א (א) "לפי זה" - לפי מה?
א (ב) למה היה לו לומר "לפי זה" "ברית ולא "בריתי"?

א (4) לשם מה מסיים שדל דבריו שפירוש מיוחד למליצת "ביני וביניך" טח תיקן בזה?

ג. שאלות ודיוקים ברשי

א (1) י"ח ד"ה המולו כמו להמול, כמו שאתה אוסר "עשית" כמו "לעשות".

א (2) י"ח ד"ה לו ישמעאל יחיה: הלואי שיחיה ישמעאל, איננו כדאי לקבל מתן שכר כזה.

א (3) י"ח ד"ה יחיה לפניך: יחיה ביראתך, כמו "התחלך לפני" מלח קדמי.

א מה ראה רשי לפרשו כמקור ולמה לא לפרשו כצווי?

א (א) האט לפי רשי פרושו של "לך" כאן כפרושו של "ל" שבבראשית ב' ט"ו, או כפרושו של "לו" שבתהלים פ"ג י"ד או כפרושו של "לו" שבישע' מ"ח י"ח או שאין פרושו כאחד מהם?

אא (ב) למה לא חספתק רשי בפרוש מלת "לו" והוסיף עוד "איננו כדאי..."

א (א) מה קשה לרשי?

א (ב) הרמב"ן מתנגד לדברי רשי אלה: ואיננו נכון, בעבור שאמר (ח') ולישמעאל שמעתיך. מהי הסתירה?

א (ג) בעל אמרי שפר בפרושו לרשי מיטב את הסתירה הנ"ל: ואולי עוררו ה' על זה במה שחשביר עיננו שראות טרא, ולכן צרפח עתידות הודיעו, כי טמע לו גט לזה.

חסבר את דבריו.